

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1997/13

KARAR NO : 1997/12

ÖZET: Davaya "Hakem Sıfatıyla" bakan yargı mercii tarafından görevsizlik kararı verildikten sonra görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın resen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesinin, bu kararın niteliği de dikkate alınarak 2247 sayılı Yasanın 19. maddesine göre yapılmış bir başvuru olduğunun kabulüne

2-Bir idarenin sahip olduğu taşınmazla diğer bir idare tarafından 2942 sayılı Yasanın 30. maddesinde öngörülen usul ve esaslara uyulmadan yapılan elatma sonucunda gerçekleştirilen yıkım nedeniyle oluşan hasarın tazmini istemiyle açılan davanın adli yargı yerinde çözümlenmesinin gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. Süleyman Güldüren
Davalı : İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. İlknur Üçel

O L A Y : Bakanlar Kurulunun 30.8.1989 tarih ve 89/14499 sayılı kararıyla Yedikule-Bakırköy Ayamama Deresi arasında kalan sahil kesimi "Turizm Alanı" olarak ilan edilmiş; bu karara dayanarak İstanbul Büyükşehir Belediyesince, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planında sözkonusu sahil kesiminde yer alacak turizme yönelik fonksiyonlar belirlenerek, bu kapsamda olmak üzere Bakırköy'den Ahırkapı'ya kadar uzanan ve plan verileri doğrultusunda kamuya açık rekreasyon alanı olarak düzenlenen sahilin bütünlüğünü sağlamak amacıyla "Zeytinburnu Kum İskelesi Yeni Kullanım Projesi" adı altında 1/500 ölçekli uygulama planı hazırlanmış ve bu düzenlemeler doğrultusunda sözkonusu sahil kesiminde çalışmalar başlatılmıştır.

TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde bulunan Zeytinburnu Kum İskelesi ve geri sahasındaki 773 ada, 48 ve 49 parsel sayılı 8707 M² lik taşınmazların "Yeni Kullanım Projesi" kapsamında olması nedeniyle bu projenin uygulanabilmesi için İstanbul Valiliğince ve Büyükşehir Belediye Başkanlığınca belediyeye tahsisinin talep edilmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlük, Valiliğe ve Büyükşehir Belediye Başkanlığına cevaben sözkonusu taşınmazların iskele alanı olarak muhafaza edilmesi gerektiğini bildirmesine rağmen, Büyükşehir Belediye Başkanlığı sözkonusu taşınmazlar üzerinde çalışma başlatmıştır.

Zeytinburnu Kum İskelesi Şefliğinin bağlı olduğu TCDD Haydarpaşa Liman İşletmesi Müdürlüğünce 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliği

...../.....

Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre Kuruluşun mülkiyet ve zilyetlik haklarına vaki tecavüzün önlenmesi istemiyle 13.12.1993 tarihinde kayda giren dilekçeyle Zeytinburnu Kaymakamlığına başvuruda bulunulmuş ve adı geçen Kaymakamlıkça 27.12.1993 tarihinde tecavüzün men'i kararı verilmiş ise de; sözkonusu parsellerde yer alan iskele Şefliğine ait 3 adet idare binaları Büyükşehir Belediyesi yıkım ekipleri tarafından 21.12.1993 tarihinde yıkılmış ve daha sonra da arazi temizlenerek tesviye ve yeşillendirme çalışmalarına devam edilmiştir.

TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü, Zeytinburnu 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 1994/41 esas sayısına kayıtlı olarak açtığı davada bilirkişi raporuyla saptanan 394.039.940- lira hasar bedelinin olay tarihinden itibaren faiziyle birlikte ödenmesine hükmedilmesi istemiyle idari yargı yerine 17.2.1994 tarihinde dava açmıştır.

İSTANBUL 1. İDARE MAHKEMESİ; 9.3.1994 günlü, E.94/194, K.94/47 sayılı kararıyla, dava konusu uyuşmazlık, bir idari eylemden değil, istisnaksız el atma niteliğindeki haksız fiilden kaynaklandığından görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı kuruluş, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla, sözkonusu hasar bedelinin olay tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte tahsiline hakem sıfatıyla karar verilmek üzere adli yargı yerine 22.7.1994 tarihinde alacak davası açmıştır.

ZEYTİNBURNU 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; hakem sıfatıyla baktığı davada 15.10.1996 gün ve E.94/530, K.96/595 sayı ile; mahallinde yaptırılan keşif sonucunda düzenlenen 10.1.1996 günlü bilirkişi raporunda hasar bedeli olarak 661.680.000,- lira tespit edilmesi üzerine davacı Kurum tarafından fazlaya ilişkin bulunun 267.640.060.- lira hasar bedelinin tahsilini istemiyle 17.1.1996 tarihinde Mahkemelerinin 96/82 esas sayısına açılan alacak davasına ait dosyayı, 25.6.1996 gün ve K.96/397, sayılı kararlarla, bağlantı nedeniyle 94/530 esas sayılı dava dosyası ile birleştirdikten sonra; taraflar arasındaki anlaşmazlığın, bu davanın görülme yerinin adli veya idari yargı olup olmadığı ve davacının davalıdan tazminat isteyip isteyemeyeceği noktasında toplandığı; olayda yıkımı gerçekleştiren Belediyenin, hizmetlerini görürken yasalara uygun davranıp davranmadığı konusundaki ihtilafların çözüm yerinin idari yargı olduğu gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş ve idari yargı yerince de görevsizlik kararı verilmiş olması nedeniyle adli ve idari yargı yerleri arasında görev uyuşmazlığı doğduğundan bahisle görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş; davacı Kurumun, 3533 sayılı Yasa hükümlerine göre hakem sıfatıyla bakıl

ması gereken dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmeyerek işin esası hakkında karar verilmesi yönünde yaptığı itiraz, anılan Mahkemenin 23.1.1997 gün ve aynı sayılı kararıyla reddedilmiştir.

Zeytinburnu 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 17.2.1997 günlü yazısı ekinde, adli ve idari yargı dosyaları ile Zeytinburnu Kaymakamlığını 3091 sayılı Yasaya göre verilen kararına ilişkin dosya Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, O.Hulusi Mustafaoğlu, Süleyman Sezen, Nursel Ay makoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Dr.Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılmaları ile yaptığı 24.3.1997 günlü toplantıda, raportör Hâkim Ayten Anılın raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Savcı Erdoğan Güneş'in davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu; Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Sinan Yörükoğlu'nun, 2247 sayılı Yasanın 14. maddesine uygun bulunmayan başvurunun öncelikle usul yönünden reddi gerektiği, esasta ise adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Görevli yargı yerinin tespitine geçmeden, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ilişkin bulunan usul hükmünün yerine getirilip getirilmediği hususunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan dava da kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir." hükmü yer almaktadır.

Anılan Yasa hükmüne göre, hukuk davalarında ortaya çıkan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesinin ancak davanın taraflarınca istenebileceğinden duraksamaya yer bulunmamaktadır.

Olayda, idari yargı yerince verilen ve kesinleşmiş olan görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerine açılan dava da görev yönünden reddedildiği gibi, yukarıda belirtilen usule göre taraflara uyuşmazlığın giderilmesi için başvuruda bulunma olanağı tanınmadan ayrıca dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiş; üstelik, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmemesi için davacı tarafından yapılan itiraz da reddedilmiştir.

Bu durumda, 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen usule uygun olarak yapılmış bir başvuru bulunmamakta ise de, Zeytinburnu 1.

Asliye Hukuk Mahkemesinin 3533 sayılı Umumi Mülhak Ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler Ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete Veya Belediye Veya Hususi İdarelere Ait Daire Ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların Tahkim Yoluyla Halli Hakkında Kanun'un 4. maddesine göre açılan davaya "Hakem Sıfatıyla" bakmış bulunması ve aynı Yasanın 6. maddesine göre de verdiği kararların kesin olması; bir başka deyişle, "Hakem Sıfatıyla" verilen kararların temyiz edilmesi olanağının bulunmaması ve davacı tarafın da bu karara itirazında belirttiği üzere davanın adli yargı yerinde görülmesinin gerektiği kanaatini taşıması karşısında, adı geçen Mahkemenin, davanın görüm ve çözümünde daha önce görevsizlik kararı veren yargı yerinin görevli olduğu kanısıyla görevli yargı yerinin belirlenmesi için davayı inceleyen yargı merciince Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına olanak tanıyan 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi kapsamında başvuruda bulunduğu kabulü gerekeceği, bunun ise, kamu düzeni ilişkin bulunan görev konusunu çözümlmek ve davaya görevli yargı merciinde bakılmasını sağlamak şeklindeki Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş Amacına ve dava ekonomisine uygun düşeceği sonucuna varılarak görev uyuşmazlığının incelenmesine geçildi.

Dava, davacı Kurumun mülkiyetinde bulunan idare binalarının da valı Belediye ekiplerince yıkımı sebebiyle oluşan hasarın tazmini iste miyle açılmıştır.

Konunun çözümünde öncelikle yıkım gerçekleşmeden taraflarca uyulması zorunlu bulunan usul ve esasların saptanması gereklidir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun "Kamu Kurumları ve Tüzelkişileri Arasında Taşınmaz Mal Devri" başlığını taşıyan ikinci bölümünde yer alan "Bir idareye ait taşınmaz malın diğer idareye devri" başlıklı 30. maddesinde "Kamu tüzelkişilerinin ve kurumlarının sahip oldukları taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakları diğer bir kamu tüzelkişisi veya kurum tarafından kamulaştırılmaz.

Taşınmaz mala; kaynak veya irtifak hakkına ihtiyacı olan idare ödeyeceği bedeli de belirterek mal sahibi idareye yazılı olarak başvuru Mal sahibi idare devire muvafakat etmez veya altmış gün içinde cevap vermez ise anlaşmazlık, isteyen idarenin başvurusu üzerine Danıştay ilgili idari dairesince incelenerek iki ay içinde kesin karara bağlanır.

Taraflar bedelde anlaşamadıkları takdirde; alıcı idare, devirde anlaşma tarihinden veya Danıştay kararının tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde, 10 uncu maddede yazılı kıymet takdiri komisyonuna değer takdir ettirir. Taraflar bu komisyon raporuna, kendilerine verilmiş veya tebliğ edilmiş tarihten itibaren otuz gün içinde itiraz ettikleri takdirde, anlaşmazlık, 29.6.1938 tarih ve 3533 sayılı Kanun hükümlerine bağlı olmaksızın taşınmaz malın bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesince karara bağlanır." hükmüne yer vermiştir.

Anılan Yasa hükmü ile, bir idarenin sahip olduğu taşınmaz mal ve buna bağlı hakların diğer bir idare tarafından kamulaştırılmayacağına işaret edilmiş; ancak, ihtiyaç duyan idarenin, taşınmaza sahip olan idareye ödeyeceği bedeli de belirterek başvuracağı, kabul görmezse, anlaşmazlığın başvuru üzerine Danıştay ilgili idari dairesince çözümleneceği kurala bağlanmış; devir konusunda anlaşma sağlandıktan sonra ödenecek bedelde ortaya çıkacak anlaşmazlığın ise, 3533 sayılı Yasa hükümlerine bağlı olmaksızın asliye hukuk mahkemesince çözümlenmesi esası benimsenmiştir.

Olayda, TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğünün mülkiyetinde bulunan ve üzerinde idare binası işlevini gören yapılar yer alan Zeytinburnu Kuşiskelesi ve geri sahasındaki 48 ve 49 parsel sayılı taşınmazlara, 1989/14499 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda düzenlenen Nazım İmar Planı ile buna göre hazırlanan uygulama planında belirlenen turizm amaçlı işlevlerin yerine getirilmesi amacıyla ihtiyaç duyan İstanbul Büyükşehir Belediyesince, TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğünden sözkonusu taşınmazların Belediyeye tahsis edilmesi talep edilmiş ise de, bu talebin yukarıda açıklanan yasal düzenlemeye uygun olarak yapılmadığı ve öngörülen anlaşmazlık biçimlerinin ortaya çıkmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durum karşısında, Yasada öngörülen usul ve esaslara uyulmaksızın "el atma" niteliği taşıyan yıkım nedeniyle ortaya çıkan hasarın tazminine ilişkin bulunan anlaşmazlığın, 2942 sayılı Yasanın 30. maddesinin 3. fıkrasında bir diğer yol olarak bahsi geçen 3533 sayılı Yasa hükümlerine bağlı olarak çözümleneceği açıktır.

3533 sayılı Yasanın değişik 4. maddesinde, belediyeler ile genel bütçeye dahil idarelerden biri arasında çıkan uyuşmazlıkların, uyuşmazlık gayrimenkule ilişkinse o gayrimenkulün bulunduğu yerin yüksek dereceli hukuk mahkemesi başkanı veya hakimi tarafından hakem sıfatıyla çözümleneceği hükme bağlanmıştır.

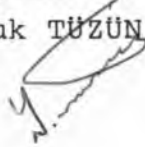
Belirtilen duruma ve Uyuşmazlık Mahkemesinin konuya uyan 8.6.1991 gün ve 20895 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 29.4.1991 günlü E.1991/2, K.1991/2 sayılı ilke kararına göre, uyuşmazlığa konu edilen davanın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan, Zeytinburnu 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin başvurusunun reddi gerekmektedir.

,...../.....

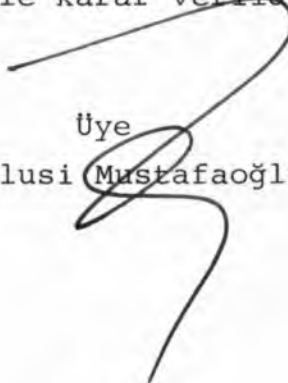
[Handwritten signature]

SONUÇ : Anlaşmazlığın niteliğine göre davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Zeytinburnu 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi kapsamında görülen 15.10.1996 günlü, E.1994/530, K.1996/595 sayılı başvurusunun reddine, 24.3.1997 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

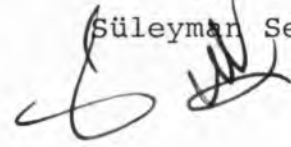
Başkan
Selçuk TÜZÜN

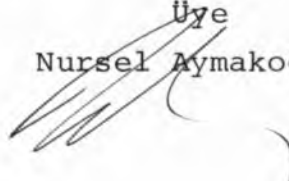
Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

Üye
Süleyman Sezen

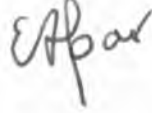
Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Zafer Kantarcıoğlu

Üye
Dr.Erol Alpar

Üye
Ertuğrul Taka

Bu karara Resmi gazete'de
yayını uygundur.

Başkan

